

«Euthanasie is een recht»

BRUSSEL Het euthanasiedebat is springlevend, niet alleen in België maar ook in de buurlanden. Luxemburg verzeeide begin deze maand net niet in een constitutionele crisis omdat de monarch weigerde een euthanasiewet goed te keuren. Ons land staat al heel wat verder en kan al enkele jaren bogen op een vooruitstrevende euthanasiewet. Al is die dan weer 'op z'n Belgisch' opgesteld, vindt Wim Distelmans, VUB-professor in de palliatieve geneeskunde en voorvechter van het recht op pallieve zorg en euthanasie. «De wet is goed, maar ze kan nog beter.»

De mens is gemaakt om te leven, maar soms kan de dood een opluchting zijn. Sommige mensen kiezen ervoor om het tijdstip van hun dood zelf te bepalen. Zij kunnen op voorhand een wilsverklaring opstellen, waarin ze duidelijk maken dat ze euthanasie wensen wanneer ze het zelf niet meer kunnen vragen. Op hun uitdrukkelijk verzoek kan een arts de stekker uittrekken. België is - naast Nederland en sinds kort ook Luxemburg - het enige land ter wereld waar de inwoners recht hebben op euthanasie.

Wim Distelmans: «De Belgische euthanasiewet van 2002 is een goede wet, dat ga ik niet ontkennen. Maar ze heeft nog een hele weg af te leggen. De belangrijkste tekortkoming is dat mensen met dementie geen euthanasie kunnen krijgen via een voorafgaande wilsverklaring. De dood van schrijver Hugo Claus, die leed aan de ziekte van Alzheimer, heeft dat pijnlijk duidelijk gemaakt. Als dementerende kon Claus geen euthanasie krijgen, zelfs al had hij het op voorhand aangegeven. Dat klopt niet.»

Toch heeft Claus zich laten euthanaseren. Heeft hij dan gezondigd tegen de wet?

«Neen, want hij heeft een andere weg bewandeld. Er bestaat namelijk nog zoiets als de wet op de patiëntenrechten. Die stelt dat de patiënt het recht heeft om een bepaalde behandeling stop te zetten. Dat heeft Claus laten doen, op een moment dat de dementie hem nog niet te grazen had. Vanaf het moment dat je het tijdstip van 'het leven stopzetten' op voorhand zelf wil bepalen, kom je echter in de euthanasiewetgeving terecht. Daar knelde dus het schoentje voor Claus, want die wet was niet van toepassing op hem.»

Heeft de wet nog andere tekortkomingen?

«Jazeker. Een tweede lacune is dat er geen doorverwijsplicht is. Wanneer de behandelende arts weigert om euthanasie toe te passen, is hij niet verplicht om de patiënt door te verwijzen naar een collega. De patiënt moet dan zelf op zoek naar een andere arts. Dan krijg je soms mensonterende situaties, want hoe kan een doodzieke patiënt actief een oplossing zoeken wanneer hij nog maar 40 kilo weegt en bedlegerig is? Een derde tekortkoming is dat de wet discrimineert. Wilsbekwame minderjarigen die ongeneeslijk ziek zijn en zwaar lijden, vallen

«Een gewone arts krijgt in zijn hele carrière gemiddeld slechts drie patiënten over de vloer die om euthanasie vragen. Er heerst dus heel wat onwetendheid»

uit de boot. Waarom mag iemand van 17 jaar geen euthanasie vragen en iemand van 18 jaar wel? Ik weet uit ervaring dat ernstig zieke tieners mentaal veel verder staan dan hun leeftijdsgenoten.»

Ook Luxemburg is in de ban van euthanasie. Het staatje kwam begin deze maand in een constitutionele crisis terecht toen groothertog Henri dreigde dwars te gaan liggen bij het invoeren van een euthanasiewet. Begrijpt u dat Henri gepijnigd werd door zijn geweten en moreel niet in staat was om een euthanasiewet te tekenen?

«Goh... (zucht). Ik heb respect voor mensen die daar anders over denken. Maar er bestaat nog iets als democratie. Het kan niet dat de monarch zich verzet tegen beslissingen van de parlementariërs, de vertegenwoordigers van het volk.»

In België is de euthanasiewet sinds 2002 een feit. Hoe komt het dat zoveel artsen nog altijd weigeren om euthanasie toe te passen?

«Een gemiddelde arts ziet tijdens zijn hele artsen carrière maximum 200 patiënten die in aanmerking komen voor palliatieve zorg of voor euthanasie. Van die 200 mensen zullen er misschien drie zijn die euthanasie vragen en slechts één iemand die het krijgt. Een gewone dokter kan dus geen

expertise opdoen op gebied van palliatieve zorgen of euthanasie. Wanneer hij dan opeens een aanvraag tot euthanasie op zijn bord krijgt, weet hij niet wat gedaan. De tweede arts die hij verplicht moet raadplegen, kent er waarschijnlijk al evenmin iets van. Er is dus heel wat onwetendheid.»

Het aantal gevallen van euthanasie is zeer beperkt. Toch is het debat errond springlevend.

«Per jaar zijn er in ons land ongeveer 1.000 gevallen van euthanasie. Dat is nog geen 1% van alle sterfgevallen in België. Dat is natuurlijk heel weinig. Er zijn mensen die zich afvragen waarom er een wet nodig is voor zo'n kleine groep mensen. Dan zeg ik met volle overtuiging dat die wet absoluut nodig is. Heel wat mensen, veel meer dan die 1.000 per jaar, kennen wel iemand uit hun naaste familie of vriendenkring die op een erg pijnlijke manier gestorven is. Het is logisch dat er daarom zoveel aandacht voor dit thema is. Kijk maar naar het Eén-programma 'Doodgraag Leven', waarin vijf terminaal zieke Vlamingen van nabij gevolgd worden. Dat haalt waanzinnig hoge waarderingcijfers. Toch is er nog veel meer openheid nodig in het debat. Er is nog een hele weg te gaan om euthanasie bespreekbaarder te maken.»

Als voorvechter van het recht

Gerlinde De Bruycker

«Palliatieve zorg krijgt te weinig erkenning»

Wim Distelmans staat bekend als voorvechter van het recht op euthanasie, terwijl zijn hart minstens evenzeer bij palliatieve zorg ligt. «Jammer genoeg krijgt palliatieve zorg veel minder aandacht dan euthanasie. Heel wat patiënten lopen met een grote boog rond de palliatieve zorg heen. Als ze het woordje palliatief nog maar horen, denken ze meteen: 'Oeioei! Het is met mij afgelopen!' Het is alsof ze hun doodvonnis tekenen.»

Staat palliatieve niet voor het leed verzachten van mensen die in de laatste fase van hun leven zijn aanbeland?

«Dat is een wijdverbreid misverstand. De meeste mensen denken dat 'palliatief' enkel synoniem staat voor 'terminaal'. Terwijl palliatieve zorgen zoveel meer zijn dan dat. Ook ongeneeslijk zieke

patiënten die nog vijf jaar te leven hebben, kunnen palliatieve zorg krijgen. Zij hebben eveneens nood aan advies en steun. Dat is een van de redenen waarom ik het boek 'Een waardig levenseinde' (foto) heb geschreven, om zulke dingen te verduidelijken.»

Worden er te weinig middelen uitgetrokken voor palliatieve zorg?

«Het budgettekort is schrijnend. Palliatieve centra moeten nog steeds pensenkermisseries organiseren om de touwtjes aan elkaar te knopen. Twintig jaar geleden was het nog véél erger. Nu wordt palliatieve zorg tenminste algemeen aanvaard, maar toen was ongeveer elk ziekenhuis tegen een palliatieve zorgafdeling. Waarom? Omdat dat geen goede reclame is, hé. In een ziekenhuis wordt niet gestorven, enkel genezen.»